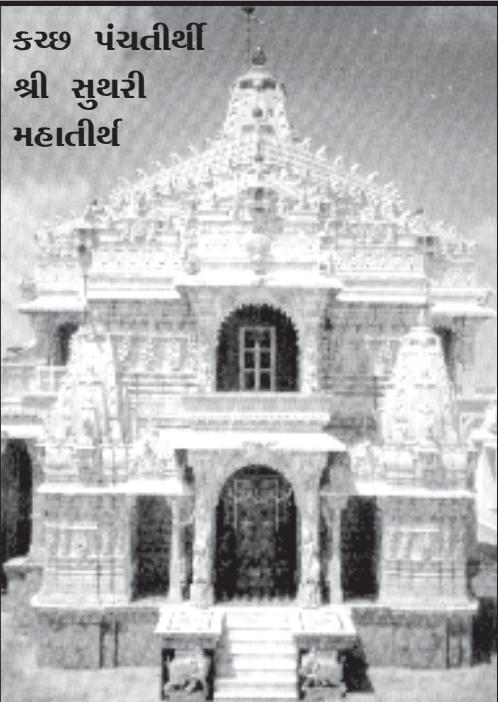

૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩

રણ ચિંતામણિ

સવિશેષ પર્યુખજી આરાધના અને નિત્ય કર્તવ્ય

ડૉ. (મીસીસ) લક્ષ્મી ચંદ્રહાસ ખોના

૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩

પાંજો પ્રતિબિંભ ટ્રસ્ટ

૧૨, તેજપાલ સોસાયટી, ફટેપુર, પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૯.

ફોન : ૦૯૮-૬૬૦૩૦૦૫

ફેક્સ : ૦૯૮-૬૪૨૩૦૯૯

E-મેઈલ : khona@wilnetonline.net

■ આવૃત્તિ : તૃતીય

■ પ્રતી : રૂ. ૪,૨૦૦

■ શ્રાવણ સુદ ૧૫, ગુરુવાર

૨૨-૮-૨૦૦૨, અમદાવાદ

કિંમત : રૂ. ૬૦/-

• ટાઇપ સેટિંગ •

જ્યેશ લક્ષ્મીરંદ શાહ (લોડાયા) (સાંઘબ, અમદાવાદ)

મુદ્રા કોમ્પ્યુટર્સ

૧-કલાપી એપાર્ટમેન્ટ, પ્રગતિ સોસાયટીની સાથે, લેરવનાથ, મહિનગર, અમદાવાદ-૨૮.

ફોન : (૦૭૯) ૫૩૩૨૩૨૫ • E-mail : mudra123@vsnl.net

૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩ ૩

આશીર્વચન

(પ્રથમ આવૃત્તિ વખતે)

ગજા પ્રકારના ધર્મ જીવો જોવા મળે છે : (૧) સહૈયા = સદા - બારેમાસ નિયમિતપણે ધર્મરાધના કરનારા, (૨) કદૈયા = કયારેક - રજા કે પર્વના દિવસે કોઈકની પ્રેરણા કે સાથ હોય તથા “મૂડ” હોય ત્યારે ધર્મ કરનારા, (૩) ભદૈયા = ભાદરવો મહિનો નજીક આવે ત્યારે અર્થાત્ પર્યુષણ મહાપર્વના દિવસોમાં જ ધર્મ કરનારા. હાલમાં ગ્રીજા પ્રકારના જીવોનું પ્રમાણ વિશેષ જોવા મળે છે.

મુખ્યત્વે “ભદૈયા” પ્રકારના જીવોને લક્ષમાં રાખીને, તેઓ પર્યુષણના દિવસ સારી રીતે ધર્મરાધના કરી શકે તેવા શુભ હેતુથી પ્રસ્તુત પુસ્તકનું સંકલન ડૉ. શ્રીમતી લક્ષ્મીબેન ખોનાએ અંતઃપ્રેરણાથી કરેલ છે.

પર્યુષણના આઠ દિવસ સુધી અદોરાત્ર દરમ્યાન આરાધના માટે જે જે સૂર્ગો, સ્તોત્રો, ગીતો-ગંહલીઓ - સ્તવનો - પૂજાઓ આદિની આવશ્યકતા હોય છે તે બધાને અન્ય પુસ્તકાદિમાંથી સંગ્રહિત કરીને એક જ પુસ્તક રૂપે પ્રસ્તુત કરવાનો શુભ પ્રયાસ સંપાદિકા બહેને કરેલ છે.

પ્રતિકમણાદિ આરાધના માટે તો “સહૈયા” તથા “કદૈયા” જીવોને પણ આ પુસ્તક ઉપયોગી થઈ શકશે.

પુસ્તકમાં બને ત્યાં સુધી ક્યાંય અશુદ્ધિ ન રહી જાય તે માટે તેમણે અમારી સૂચના મુજબ પૂરતી કાળજ રાખી છે. આમ છતાં છિભસ્થપણાને લીધે કે પ્રેસ દોષથી જે કોઈ અશુદ્ધિ રહી ગઈ હોય તેને સુશ્ર આરાધકોએ સુધારીને વાંચવું. પ્રસ્તુત પુસ્તકના આલંબનથી ધર્મરાધનામાં વધુને વધુ એકાગ્રતા અને ભાવોલ્લાસ કેળવશે તો સંપાદિકાનો પુરુષાર્થ સાર્થક નીવડશે.

પ્રાંતે સહુ કોઈ ભવ્યાત્માઓ, શ્રી જિનેશ્વર ભગવંતોની આજ્ઞા મુજબ ઉત્તમ ધર્મરાધના કરીને આ દેવહુર્લભ માનવભવને સર્ફળ બનાવીને શીંગ પરમ પદને પામો એવી પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા પાસે હાર્દિક પ્રાર્થના.

॥ શિવમસ્તુ સર્વજગત: ॥

ગણે મહોદયસાગર

સ્ટ. ૨૦૮૮, આસો સુટ્ટિ-૫, પણિનગર, અમદાવાદ.

રલન ચિંતામણિ

સાધિશેષ પર્યુષણ પર્વ-આરાધના પુસ્તક અંગે

કોઈપણ ધર્મ મોક્ષ માર્ગનું સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન આપતું નથી. એ અધવચ્ચે જ ક્યાંક અટકી જાય છે. પરંતુ જેન ધર્મ જ, એક એવો ધર્મ છે જે વિતરાગ - અરિહંતે સંપૂર્ણ જ્ઞાન દશા પ્રામ થયા પછી ભવિજીવોની કરુણાને કારણે જે માર્ગ પોતે કેવળ જ્ઞાન પાખ્યા અને નિર્વાણ પછી તરત જ મોક્ષ - કાયમી સિધ્ય અવસ્થા પામશે, તે બતાડ્યો છે.

ધ્યાન વિચારો પછી પુસ્તકનું આ નામ ધ્યાનમાં આવ્યું. જ્યારે પુસ્તક પુરું થયું ત્યારે એમ થયું કે આ પુસ્તક માત્ર પ્રતિકમણાની કે પર્યુષણાની વિષિ નથી. પરંતુ એમાં એટલી બધી માહિતી અને ભાવ પણ છે કે જે સાચી વિચાર સરણીથી આ પુસ્તકનો સહારો લઈએ તો આપણી કિયામાં શુદ્ધ તથા સમજ બંને વધે તેમ છે. સમજને જ્ઞાન સાથે કરેલી ભાવોલ્લાસવાળી કિયા ચારિત્ર રૂપ બને કે ચારિત્ર લેવડાવે. એટલું જ નહીં પરંતુ શુદ્ધ કિયા શુભ ગતિ અને આગળ જતાં મોક્ષમાર્ગ સરળ બનાવે. પ્રથમ શ્રદ્ધા જોઈએ અને એ શ્રદ્ધા જ્ઞાન સહિતની હોય તો શ્રદ્ધા સમ્યક્ બને. પછી ભવિજીવો સમ્યક્ શ્રદ્ધા - દર્શન - જ્ઞાન - ચારિત્રની આરાધનાથી પંચમગતિ મેળવ્યા વિના રહે નહીં.

અચલગચ્છ અધિજાયિકા મા ભગવતી - મહાકાળીને પ્રાર્થના કે ભાવના સાચી હો.

આ પુસ્તકમાં નવું રચેલું સાહિત્ય લેવાનું ખાસ કરીને સજેશન આવ્યું ત્યારે અમારો નમ્ર અભિમાય જણાવીએ છીએ કે વિષિપક્ષગચ્છ-અચલગચ્છ આજના પ્રચલિત ગચ્છોમાં સૌથી જૂનો ગચ્છ છે. દીવન તપગચ્છ કે ખરતરગચ્છ પણ પછી જ થયા છે. પહેલા તો ફક્ત શેતાંબર મૂર્તિપૂજક અને દિગંબર મૂર્તિપૂજક એમ બે જ પંથો હતા. વિષિપક્ષગચ્છની ઉત્પત્તિ બધાને ભેગા રાખવા માટે થઈ એમાં કોઈને ખરા ખોટા કરવાનો ઈરાદો ન હતો પણ શિથિલાચાર વ્યાપ અવસ્થામાં, આગમ-શાસ્ત્રમાં આવતા પાઈ અનુસાર બધા જ

જૈનો એક મત થાય તેવો ઈરાદો અચલગચ્છ સ્થાપક આચાર્યશ્રી પ.પુ. આર્થરક્ષિત સૂરિનો હતો. એમણે શિથિલાચાર નાબુદ કરવાનાં પ્રયોજન સાથે જ સાધના - આરાધના કરી. સીમંધર સ્વામી ભગવાને સ્વમુખે સંમતિની મહોર મારી. ચકેશ્વરી માતા અને પાવાગઢ બિરાજીત મહાકાળી માતાએ અંચલગચ્છની એ આરાધનામાં આરાધકોને સહાય કરવાની / રક્ષા કરવાની જવાબદારી સ્વીકારી.

આચાર્યશ્રી પ.પુ. આર્થરક્ષિતસૂરિની પાટ પરંપરામાં તેમજ જૈન શાસનમાં ઘણા મહાન આચાર્યો અને આરાધકો થઈ ગયા છે. એ બધાનું યોગદાન વીસરાઈ ન જાય, તેમજ ક્યારે પણ એમ અર્થઘટન ન થાય કે અછ પ્રકારી પૂજા કે અન્ય વિધિઓ અને એને લગતા શ્લોકો બધું માત્ર અત્યારનાં જ છે તેથી એ ગચ્છ નવો જ બન્યો હોવો જોઈએ. તેથી જ પૂર્વાચાર્યો કૃત સ્તુતિઓ, સ્તોત્રો, સજ્જાયો વિ. લીધા છે. અત્યાર સુધી બધાનાં મોઢે જે ચઠી ચૂક્યું છે તે જ બધું લીધું છે.

તપગચ્છમાં પણ પ્રચલિત એવા સિધ્ધાચલજીનાં ૨૧ ખમાસણા પણ લીધા છે. આપણા જૂના પુસ્તકોમાં પણ આજ છે. જૂના જ પુણ્ય પ્રકાશ સ્તવન લીધા છે. પણ નવી કૃતિઓને પણ આ પુસ્તકમાં સ્થાન આપ્યું જ છે. પ.પુ. ગુણસાગરજી કૃત આદિનાથ પંચકલ્યાણી પૂજા તથા કેટલાક સ્તવનો કે લધુ પુણ્યપ્રકાશ તો ખાસ અતે ઉમેરવામાં આવ્યા છે. આમ અચલગચ્છની ગરિમાને જગ્નવી રાખવા આચાર્યશ્રી પ.પુ. પૂર્વાચાર્ય કૃત અને શાસન પ્રભાવક પ.પુ. ગુણસાગરજી કૃત રચનાઓનો અપૂર્વ સંગમ કર્યો છે.

અમારા આ સંકલન સમાન પુસ્તકનાં સંબંધમાં વધુ તો અમે શું કહીએ પરંતુ અચલગચ્છ જૈન સાહિત્ય સૂચિમાં આ પુસ્તક જરૂર આગવું લક્ષણ સ્થાન ધરાવી શકે તેમ છે. શાવક વર્ગની આ પ્રથમ પહેલની ગીજી આવૃત્તિ આરાધકોને વિશેષ રૂપે મદદરૂપ થશે એવું વાસ્તવિકતાનાં ધોરણે માનીએ છીએ.

જિન આજ્ઞા વિરુદ્ધ લખાયું હોય તો ભિન્નામિ દુક્કડમ્.

ડૉ. (મીસીસ) લક્ષ્મી ચંદ્રહાસ ખોના

કુશ જ્ઞાતિજીનો,

આપના હાથમાં રલન ચિંતામણિની ગીજી આવૃત્તિ મૂકતા અત્યંત હર્ષ અનુભવી રહી છું.

આ પુસ્તકનો ઉપયોગ કરતાં પહેલા આ અવશ્ય વાંચો. જેથી, દેવવંદન કે સામાયિક કે પ્રતિકમણ જે પણ કરવું હોય તેની ઉપયોગી માહિતીઓ પ્રથમથી વાંચી ગયા હોઈએ તો સમજ અને ઉલ્લાસમાં વધારો થાય છે અને આશાતનાઓ ઓછી થતી જાય છે અને તેથી તે તે કિયાનું ફળ વધારે ને વધારે ઉત્કૃષ્ટ બનતું જાય છે.

આપણે કોઈ સંબંધી-વેવાઈને ત્યાં જઈએ તો સારા-સુંદર કપડાં પહેરીને જ જઈએ. કોઈ રાજ મહારાજાને ત્યાં જઈએ ત્યારે તેથી પણ ઉત્તમ કપડા - દાગીના પહેરીને જઈએ અને રાજ પાસેથી કંઈ વધારે મેળવવા જ જઈએ. તો રાજના રાજ એવા તીર્થકર દેવ પાસે ઉત્તમ પહેરવેશ પહેરી, અતિ ઉત્તમ બેટ-સામગ્રી સાથે જઈએ અને ઉત્તમ મા ઉત્તમ ફળ માટે જ જઈએ એ વાત સમજાવવાનો આ મારો નમ્ર પ્રયાસ છે. માટે દેરાસરમાં જઈએ ત્યારે મનના અણિશુદ્ધ ભાવ સાથે જઈએ તો જે માટે - મોક્ષ માટે જઈએ છીએ તે અવશ્ય પ્રામ કરી શકીશું.

આ પુસ્તકમાં દર્શનવિધિ એવી રીતે આપવામાં આવે છે કે જેથી તમારા નિત્ય આવશ્યક કિયાઓ જેવી કે દેવ દર્શન, પૂજન માટે જે ખાસ સમય ફળણવીએ છીએ તેનો યથાર્થ ઉપયોગ કરી લેવાય. આમ કરતાં કરતાં ક્યારે ને ક્યારે ‘ઈછીએ કે સર્વ આત્મામાં’ બોધિબીજાનું વાવેતર થઈ જાય.

વળી આ પુસ્તકમાં : સાવચેતી - સાવધાનીનાં પગલારૂપ દેરાસરની ૮૪ આશાતનાઓ, ગુરુની આશાતના અને કિયાનું ફળ પણ બતાડ્યું છે. જેમ કે જિન-દર્શન-પૂજનનું ફળ, ગુરુનાં વંદનનું ફળ

દરેક ભગવાનના નામ - લંઘનનું નામ (ગુજરાતી અને અંગ્રેજીમાં) અને લંઘનનું ચિત્ર પણ આપ્યું છે. તેમજ ચૈત્યવંદન, સ્તવન અને સ્તુતિ એક સાથે આયા છે. એનાથી જ્યારે પણ નવા નવા તીર્થી જાઓ ત્યારે તે તે ભગવાનનાં જ ચૈત્યવંદનાટ એક જ જગ્યાએ મળી જાય અને પાના ફેરવવા / ફાંફાં મારવા ન પડે. આપણું સ્તવનાટ ગોખેલું જ્ઞાન ઓછું થતું જાય છે તે લક્ષમાં લીધું છે.

શાશ્વત તીર્થ શર્ચંજ્યાનું મહાત્મ્ય અનેરું છે તેથી પુંડરિક સ્વામીનાં ચૈત્યવંદન ત્રિક તથા કારતક પુનમમાં દેવાતાં સિધ્ધાચલજીના ૨૧ ખમાસમણા પણ આપ્યા છે તથા તે તીર્થનાં ચૈત્યવંદન ત્રિક પણ આપ્યા છે.

ગુરુવંદન વિધિ આપી છે. સુગુર મહિમા આપ્યું છે. ક્ષમાલાભજી કૃત સ્નાત્ર પૂજા, જે દરરોજ ભજાવી શકાય તે સંપૂર્ણ વિધિ સહિત આપેલ છે. તેમજ આપણને વધારે ગમતી / પ્રચલિત, પંચ કલ્યાણક પૂજાઓ : (૧) શ્રી ગુણસાગર રચિત આદિનાથ પંચકલ્યાણક પૂજા, (૨) શ્રી વીર વિજયજી કૃત પાર્શ્વનાથ પંચકલ્યાણક

અને શગુંજ્ય મહિમા ગર્ભિત શ્રી ૮૮ પ્રકારી પૂજા પણ વિધિ સહિત આપેલ છે. પૂજાઓ તો ઘડી છે પરંતુ ખાસ કરીને પર્યુષણનાં ગ્રથમ ઉ દિવસ જ્યારે માત્ર ૧-૧ વ્યાખ્યાન જ હોય છે ત્યારે સંપૂર્ણ દિવસ ધર્મમય વાતાવરણ જાળવી રાખવા અને આળસ પ્રમાદ ટાળવાના ઉપાય તરીકે કલ્યાણ પૂજાઓ આપેલ છે.

પૂજાઓ પછીનું ભાવના ગીત તથા લૂણનું ગીત અને મોટી શાંતિ - અજિસંતો પણ આપેલ છે જેથી મોટી પૂજાની સંપૂર્ણ વિધિ અને ફળ મળી શકે.

કલ્યાણ અને બારસાસૂત્ર વહોરાવતા પહેલા શાન પૂજા અવશ્ય ભજાવવી જોઈએ અને એનું અષ્પ્રકારી પૂજન કે વાસક્ષેપ પૂજન પણ કરવું જોઈએ. જ્ઞાનની આવશ્યકતા સમજાય અને જ્ઞાનનું રહસ્ય જાણી શકાય તે માટે જ્ઞાન પૂજા આપી છે.

વ્યાખ્યાનવાણી પહેલા ગહુંલી આલેખાય ત્યારે ગહુંલી ગવાય છે તે આપી છે. પર્યુષણ દરમ્યાન વ્યાખ્યાનો લાંબા હોય છે તેમજ કાંઈ ને કાંઈ સંધને સૂચન પણ આપવાના હોય છે. તેથી ગુરુજીને પોરો મળે અને શ્રાવકને જગૃત રાખવા વચ્ચે ગહુંલી ગવાય છે. અતે પૂ. સાધ્વી શ્રી હેમલતાશ્રીજ રચિત ગહુંલીઓ આપી છે. નવી નવી ગહુંલીઓ પણ રચાતી હોય છે.

ત્યાર પછી છે સામાયિક.

એમાં સૌ ગ્રથમ એની સમજ, રહસ્ય આપ્યું છે અને પછી છે વિધિ - સામાયિક લેવાની અને સામાયિક પારવાની વિધિ. આ આવશ્યક સૂત્ર છે અને બધાને કમ સે કમ સામાયિક લેવા / પારવાની વિધિ આવડવી જોઈએ તેથી શીખી લેવી જોઈએ.

ત્યાર પછી પ્રતિકમણ - દેવસિક, રાઈ અને પાણીક પણ તે પહેલા સામાયિક પ્રતિકમણમાં ફરક. પ્રતિકમણ વિધિ. પ્રતિકમણમાં કાઉસ્સુગમાં લાગતા દોષો, આગાર (છુટ)ની સમજ આપી છે તેથી તે તે વસ્તુનું મહત્વ સમજાય અને પ્રતિકમણ સંબંધી ઉપયોગી વિધયોમાં તે તે પ્રતિકમણમાં જરૂરી તપ આપેલ છે. **પ્રતિકમણ કરવા પૂર્વે સર્વેએ આ માહિતીઓ અવશ્ય વાંચી લેવી જોઈએ.**

પ્રતિકમણમાં સંપૂર્ણ વિધિ કમસર આપી છે. લોગસ્સ પણ જ્યાં જ્યાં આવે છે ત્યાં ત્યાં ફરી ફરી મૂક્યો છે જેથી વારેધીએ પાના ફેરવવાથી પ્રતિકમણ જેવા આવશ્યક અને મહત્વની કિયામાં વિક્ષેપ પડે નહીં. પ્રતિકમણ જો મોઢે આવડતું હોય તો ઉત્તમ જ છે. આવડતું પણ જોઈએ જ પણ ન આવડતું હોય તો **પ્રતિકમણ પ્રાય: દિવસનાં આછા અજવાળામાં થતું હોવાથી આ અક્ષરો વિશેષ કરીને મોટા રાખ્યા છે.** તેમજ સૂત્રો છે તે સામાન્ય લિપિનાં છે અને જે સૂત્રો નથી પરંતુ વિધિનાં શબ્દો છે તે મોટા અક્ષરોમાં બોલ ટાઈપમાં છે અને જે વાત માત્ર સમજ માટે છે તે બોલ અને નાના ટાઈપમાં છે અને તે બોલવાના નથી. માટે જે વાંચવા બોલવાનું છે તે મોટા અક્ષરો જ છે એટલે

કયાંય તકલીફ નહીં પડે.

પર્યુષણના ૮ દિવસનાં સ્તવનો વિ. મુકરર જેવું હોય છે અને એ પ્રમાણે ૮ દિવસનાં ચોઢાળીયા કે સ્તવન અને સજાયો ફીક્સ કરીને આપ્યા છે. છતાં, સ્તવનો અને સજાયો વિપુલ પ્રમાણમાં છે તેથી કેટલાક સજેશનો પરથી વધારાના મોક્ષગામી જીવોની સજાયો આપી છે તેથી તેઓ મુકરર સજાય સિવાયની પણ કેટલીક અન્ય સજાયો સહેલાઈથી મેળવી ને ગાઈ શકે. આવી વિશેષ સજાયો પણ ૮ દિવસના સ્તવન - સજાય અને તે પણ મોટા અક્ષરોમાં પછી તુરંત જ મૂકેલા છે, જેથી જ્યાં ત્યાં શોધવું ના પડે.

પ્રતિકમણ વિધિ પછી આપણે સીમંધર સ્વામીની ભાવના કરીએ છીએ તેમજ "સમરો" અને "મૈત્રીભાવ" ગાઈએ છીએ તેથી તે ત્યાં મૂકેલ છે. અને ત્યાર પછી વારો આવે રાત્રિ ભાવનાનો. તેથી ભાવના ગીત, તેમાં પર્યુષણના વધામણાનું ગીત, કુંભ સ્થાપનાનું ગીત, પ્રભુજીને પોંખવાનું ગીત, વરઘોડાના ગીતો, તપસ્યાના ગીતો વિ. મૂકેલા છે. તે પણ સારી સંઘ્યામાં છે અને આપણી લોકજીલ્હાએ ચેદેલા ભાવપૂર્ણ ગીતો મૂકવામાં આવેલ છે અને છતાં નવા નવા રચાતા હોય છે અને ગવાતા હોય છે.

ત્યાર પછી પ્રભુ ભક્તિમાં સહાયક, મનને પ્રભુમય રાખવા કે વૈરાગ્યમય બનાવવા કે **પૂર્વચાર્યો રચિત કાંઈક અંશો ખોવાતા જતા ગીતો, કચ્છની કેવલનાણી, મહાવીર સ્વામીનાં પંચકલ્યાણકનાં વધાવા, કોધ, માન, માયા, લોભની સજાય, અન્ય ગુણગર્ભિત સજાયો, પાંચમા આરાની સજાય વિ. આપ્યા છે.**

જીવને જ્યારે **સમાધિ પમાડવાની જરૂરત હોય છે** તે માટે ચાર શરણા, પુષ્ય પ્રકાશનું સ્તવન, પદ્માવતી આરાધના, લધુ આલોચણાની સજાય આપી છે (જે આપણા લૌકિક વહેવારમાં મૃત્યુના ૧૧મા દિવસે બોલાય છે. બધું એક પછી એક, એક જ જીવાએ છે.)

દરરોજ સ્મરવા યોગ્ય સામાયિકમાં કે અન્યથા પણ ગવાય તેવા સોણ સતીનો છંદ, હર શલાકા પુરુષનો છંદ, પાર્શ્વનાથ ભગવાનનો ૧૦૮ નામનો છંદ, શ્રાવક કરણીની સજાય, સંથારા પોરસી આપેલ છે. સાથે જ શ્રી રત્નાકર પચ્ચીસી, ભક્તામર સ્તોત્ર અને શ્રી ગુણસાગરજ કૃત લધુ પુષ્યપ્રકાશનું સ્તવન આપેલ છે.

આપણું દિવાળી પર્વ તે લૌકિક પર્વ નથી પરંતુ લોકોત્તર પર્વ છે તેથી ચોપડા પૂજન તથા દિવાળીની રાતથી નવા વર્ષના પ્રભાત સુધીમાં થતી માળાઓ, ગૌતમ સ્વામીનો રાસ, મંગલાચરણ તથા ગૌતમાષ્ક છંદ આપેલ છે.

જ્ઞાતિજોનોના સજેશનથી ખાસ ખાસ તપની સમજ, તેમાં કેટલા દિવસનું તપ, આરાધનામાં સાથ્યા, મંત્ર - માળા વિ. આપેલ છે. અનાનુપૂર્વી, વિવિધ

ગહુંલીઓ, ભગવાનના કલ્યાણકોનું કોષ્ટક, પચ્ચયફ્ખાણ, નવકારશી વિ.નું કોષ્ટક, ચોઘડીયાં, અભક્ષ્ય, અનંતકાય વિ. તો આપણા અતિચારમાં આવે છે છતાં કેટલાક પર લક્ષ દેવાતું નથી તેવા નામ અને દ્વિદળ / વિરુધ્ય આહાર અથવા તો રોજના વપરાશમાં ટાળી શકતી ભૂલોનું નિર્દેશન કરેલ છે જેથી જાગૃત જીવો સાવચેત બની શકે. (બાર પ્રત તથા ચૌદ નિયમ ગુરુ ભગવંતની નિશ્ચામાં અને એમણે આપેલ સમય પ્રમાણે લેવાના હોય છે. નાણ સમક્ષ ઉચ્ચરતાં તે વખતે સાહિત્ય પ્રકાશિત થતું હોય છે.)

સૂતક વિચાર તથા ધર્મને લગતી ધણી બધી માહિતીઓ આપી છે. ઉ ક્ષેત્ર, દાનના પ્રકારો, ગૃહસ્થનાં કસાઈ સ્થાનો, ગરણા, ભય, દેરાસરની જરૂરિયાતો, સચિત-અચિતનો પાણી - લોટ- મિઠાઈ વિ.નો કાળ વિ.વિ....

અંતમાં જેની ગાથાઓમાં આત્મા, તત્ત્વ, હ પદ વિ. ખૂબ જ સારી રીતે સમજવા મળે છે એવા શ્રી શ્રીમદ્ રાજયંત્રનાં પદો - આત્મસિદ્ધિ, હે પ્રભુ, યમનિયમ, બહુ પુષ્યકેરા અને ક્ષમાપના આચ્ચા છે.

આપણે આપણા મિનારાના પાયાથી કાંગરા સુધીનું ચણતર કરવાનું છે. આમાં પાયાની ઈંટ - sacrifice જમીનમાં ધરબાઈ જવું - એવો ભોગ આપી સંતોષ મેળવવો કે કોઈ જાણો નહીં - એવી અંધારપની જુંદગીનો પ્રશ્ન જ નથી. અહીં તો પાયાથી કાંગરા સુધી જીવ જળહળી શકે એમ છે. જ્યારે જુંદગીભર મહેનત મજૂરી, બુદ્ધિની કસરત, ભૂખ-તરસ વેઠીને જે કાંઈ સંસારને હર્યોભર્યો કરવા સતત કામકાજમાં વ્યસ્ત રહ્યો છીએ તો પણ ક્યાંય હાઈશ થઈ એવું નથી ભાગ્યું. એટલું જ નહીં, ગમે તેટલી સાચબી આવે, આવક વધે તો પણ શાંતિ - સાતા વળતી નથી. ખાટલેથી પાટલે જ બેસવાનું હોય એટલા નોકર ચાકર હોય પણ શરીર એવું રોગગ્રસ્ત બને કે પડ્યું ફેરવવાની ત્રેવડ ન રહે. તમારો પડ્યો બોલ જીલી લે એવું કલ્યાણનું, વિવેકી કુંટલ હોય પણ હવે સીવીયર હાઈ એટેક આવ્યો છે કે કોમામાં ગયા તો બિલકુલ બોલવાનું નથી. તમારા સારા માટે પણ બોલવાનું નથી. કોઈને મળવાનું નથી, આટલું જ ખાવાનું, આ જ મળશે, જલ્દી સારા થવું હોય તો. (એટલે કે ખરાબ હતા તેની સજા પણ ઘારસે.) જોયું? નથી મળતું ને હાઈશ ને શાંતિ? અને આપણે એમ માનીએ છીએ - અરે ક્યારે પણ અનુભવ્યું છે કે માસિક ૫૦૦ની આવક હતી તો પણ લાગતું પૂરું નથી થતું - કંકાસ. આજે ૫,૦૦૦ કે ૫૦,૦૦૦ની આવક તો પૂરી પડે છે. પણ કંકાસ ગયા? કુંટલમાં કાંઈ કેટલાય કારણો મળી જાય છે કંકાસ કરવા માટે - તો આ ગાસ વેઠીએ જ છીએને? બરાબર. આ જ સંસારનું સ્વરૂપ છે.

જે રીતે લોઢાને લોહું, કાચને કાચ અથવા હીરાને પણ હીરો જ કાપે તેવી રીતે આજ મહેનત, મજૂરી, બુદ્ધિની કસરત, ભૂખ તરસમાં પરિષહ અને જેનાથી

સમૃદ્ધ કહેવાય એવી આવકને એક નવો વળાંક જ આપવાનો છે. બધું જ એનું એ પણ એમાં જે માત્ર બીજાનો - કુંટલનો - પરિવારનો વિચાર કરીને જ જે કરતા હતા અને યશ તો ટીક નહોતો મળતો પણ શાંતિ પણ નહોતી મળતી. માત્ર ઉદ્દેગ જ હતો તેને હવે થોડું/ઘણું બધું પોતાના માટે કરવાનો ભાવ કેળવવાનો છે.

દરેક સમયે જીવ આયુષ્ય સિવાયનાં સાતે કર્મો બાંધતો જ હોય છે. માટે, હવે એ સમજ લાવવાની છે કે પુણ્ય ઘણું કર્યું, ધાર્યું પરિણામ મળ્યું નથી. વિચારીએ કે શું ખુટ્યું? કાંઈક એવી વસ્તુ ખૂટે છે જે સંસારનાં-મહેનત મજૂરી ગ્રાસ-અસંતોષ ભયમાંથી છોડાવતી નથી. તો તમને કહું શું ખૂટે છે? - અનુભંધ. ધર્મ કર્યો અને કરીએ છીએ. મહારાજ સાહેબનો પડ્યો બોલ જીલીએ છીએ, એઓ કહે તાં દાન આપીએ છીએ છતાં જીવનમાં કોઈ પરિવર્તન નથી. મોક્ષ તરફનો પુરુષાર્થ જ નથી. આપણે એવા જ કપટી, દંબી, નાટકીય, કોધી, રાગી, વિગેરે વિગેરે છીએ ક્યાંય સાચો આનંદ વર્તિતો નથી.

પુણ્ય કર્યું કરીએ છીએ પણ પુણ્યનો અનુભંધ નથી કર્યો ક્યારે પણ. તુચ્છ હંમેશા સંસારના પદાર્થો મેળવવાની ને ભોગવવાની રહી છે તેથી હંમેશાં ચિત્તે જાણ્યે અજાણ્યે પાપને જ પ્રોત્સાહન આપ્યું છે. આપણને શાશ્વત સુખ, મોક્ષમાં તુચ્છ થઈ જ નથી. મનમાં એમ સમજ હશે કે એ તો જ્યારે મોક્ષ મળવાનો હશે ત્યારે મળશે પણ એમ નથી.

વ્યાખ્યાનમાં પણ સાધુ સમાચારી જ વિશેષપણે સાંભળવાની છે જેથી આપણે સાધુ થઈએ તો શું કરવાનું છે અને સાધુ ન થઈએ ત્યાં સુધી સુશ્રાવક સાધુની કેવી વૈયાવચ્ચ કરે તે જાણવાનું છે.

કાંઈ પણ કુદ્ર વસ્તુ મેળવવા પણ પ્રયત્ન-પુરુષાર્થ તો કરવો જ પડે છે તેમ સારી, ઊચી, કિંમતી વસ્તુ મેળવવા વિશેષ પુરુષાર્થ કરવો પડે છે, મહેનત કરવી પડે છે, તકેદારી રાખવી પડે છે. એમ થાય ને કે આટલા પૈસા ખર્ચિને ત્યારે વસ્તુ મેળવવાની છે ત્યારે ક્યાંક વેડફાતા તો નથીને? માર્કેટમાં બેચાર દુકાનો તો ફરીએ જ છતાં એમ થાયને કે ભાઈ આટલી મોંધી વસ્તુમાં આપણે એકલા જ લેવા જઈએ તેના કરતાં કોઈ વિશેષ અનુભવી જેણે આવી મોંધી વસ્તુમાં સમજ પડતી હોય, વસાવી હોય એને લઈને જઈએ. અરે એના ઘરની એ વસ્તુ જોઈતો આવીએજ. આમ ૫-૨૫ હજાર કે ૨-૫ લાખની વસ્તુ લેવા પણ અનુભવી - જ્ઞાની (એ બાબતમાં જાણકાર્ની) સલાહ લઈએ છીએ. છેતરાઈ ન જઈએ તેની પૂરી તકેદારી રાખીએ છીએ. કારણ આ દુષ્ટીકેટના જમાનામાં ક્યાં પણ ખોટો માલ બતાડનાર દુકાનદારો દુકાનો ખોલીને જ બેઠા છે. પણ જે ચોક્સાઈ અને ચીવટ રાખતા હોય અને અસલી ધી - અસલી બાસમતી, અસલી રૂ કે અસલી ઊન જ જોઈતું હોય તો એ વિશેષ કાળજી લેવાના જ છે. અને યોગ્ય દુકાનદાર અને દુકાન મળવાના જ છે. તેવી જ રીતે, મોક્ષ જેટલી મોંધી વસ્તુ મેળવવા માટે જ્યાં ત્યાં દરવાજ

દોકીને ઊભા ન રહી જવાય. જેની પાસે એ વસ્તુની સૂજ હોય એ રસ્તા તરફ જઈ રહ્યા છે એવી ભગવાનની વાણીના આધારે ખાતરી થતી હોય, વિતરાગની વાણીમાં અતૂટ વિશ્વાસ અને એમની આજાને માન્ય કરી ચાલનારા હોય તો એમની પાસેથી માર્ગદર્શન મળે તો આગળ નીકળાય. નજીકના કે દૂરના પણ અજ્ઞાત્યા ગામે જવા માટે જનારને સાચી વાટ છે, એના એંધાણ મજ્યા હોય એની પણ ખાતી આપણે કરી લઈએ છીએ કે આજ રસ્તો છે ને? પણ તે પહેલા એ ખાતી કરવી પડે છે ને કે એ પોતે દિલ્હી જાય છે કે ચેનઈ? કે એની પાછળ પાછળ ચાલીએ? ચેનાઈ તરફ જતી ટ્રેનમાં દિલ્હી ન જવાય. એમ નહીં ત્યાં પહોંચાય જ નહીં. પણ તમે કોઈ વ્યક્તિ બેધડક કહે, ના આ તો દિલ્હી જ જો અને હું પણ બેઠો છું તો તું શું કામ બીજે છે? ચાલ્યો આવ મારી પાછળ-પાછળ - તો સાચું કહેજો આપણી બુદ્ધિને કામે લગાડવી પડે કે નહીં? ગાડી પર બોર્ડ મુંબઈ - ચેનાઈ - મુંબઈ લખ્યું હોય તો અંદર બેસનાર ગમે તેટલી ખાતરી આપે કે આ ગાડી દિલ્હી જો તો તમે બેસો ખરા?

બસ, આ જ વાત કહેવી છે આ પુસ્તક દ્વારા કે આપણે આપણી શક્તિઓ જે સંસાર મુખી બનાવી છે તે પ્રવૃત્તિઓને મોક્ષમુખી બનાવીએ, જે પુણ્ય ભેગું કરતાં હતા તેમાં પુણ્યનું અનુબંધ જોડીએ. જે ધર્મકિયાઓ પુણ્ય મેળવી, બૈરી છોકરા, સુખ-સંપત્તિ મેળવવા કરતા હતા તે ધર્મકિયાઓ મોક્ષસુખના હેતુ માત્રથી કરીએ, ધર્મ કિયાઓ એના હેતુ અને સમજપૂર્વક કરીએ. સંસાર ભોગવીએ પણ લેપાઈએ નહીં. રૂચિ બદલવી છે, પુણ્યનો અનુબંધ જોડવો છે, આમ આપણા મૂળ મજબૂત કરવા છે. ચતુર્વિધ સંઘમાં આવી જાગૃતિ અને સમજ લાવવી છે. માત્ર હાડકાનો સમૂહ કે માલ વિનાની દુકાન પર પાટીયા કે લેબલ માત્ર હોય તો એ દુકાનની કોઈ કિમત નથી. માટે જૈન જ્ઞાતિ, જૈન સંઘના લેખને યથાર્થતા બક્ષીએ. અને એ પાયાની ઠંટ બની ધરબાઈ નહીં જાય. એ sacrifice નથી. એ જીવનો જળહળાટ છે. એ દેહથી મળેલા જીવને સંસ્કારિત કરી વાસિત કરી ભવાંતરમાં મોક્ષ મેળવી આપશે. આમ થઈ જશે, જેવી ભવિતવ્યતાની વાત નથી. કર્મનો ભૂક્કો બોલાવવાનો પુરુષાર્થ છે.

આ પુસ્તકમાં જીવનની આવશ્યક કિયાઓ અને તેની આજુબાજુનું જ્ઞાન આપ્યું છે જેથી એ આવશ્યક કિયાઓ શુદ્ધ બનતી જાય, ભાવ વર્ધમાન થતો જાય અને અનુકૂમે મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવામાં સહાયક બને.

આવા સુંદર પાયાથી શ્રાવક સંસ્થા મજબૂત બનશે, જ્ઞાન અને ભાવથી સમૃદ્ધ બનશે તો સાધુ સંસ્થા સુંદર જ હશે. આ જ કરવાનું છે. આપણા જૈન સંઘને સક્ષમ બનાવીએ અને આપણું પોતાનું ભવિષ્ય ઉજ્જવળ બનાવીએ.

જીન આજા વિરુદ્ધ કાંઈ પણ લખાયું હોય તો મિચ્છામિ દુક્કડમુ.

- ડૉ. (મીસીસ) લક્ષ્મી ગંદ્રહાસ ખોણા

ધર્મ દ્રવ્ય

જે સ્થાનોમાં દ્રવ્ય વાપરીને કૃતાર્થ લક્ષ્મીનો સદ્ગ્રદ્ય કહેવાય એવા સાત સ્થાનો છે : (૧) જિન મંદિર, (૨) જિન મૂર્તિ, (૩) જિન આગમ (શુત જ્ઞાન), (૪) સાધુ, (૫) સાધ્વી, (૬) શ્રાવક, (૭) શ્રાવિકા. આના કેટલાક મોટા વિભાગ પડે છે : (૧) દેવ દ્રવ્ય, (૨) જ્ઞાન દ્રવ્ય, (૩) ગુરુ દ્રવ્ય, (૪) સાધારણ દ્રવ્ય. આ ધર્મ દ્રવ્ય તે તે ખાતામાં વાપરવું વધારે યોગ્ય છે. પરંતુ ઉત્તરતા કરે એ વપરાય નહીં પણ ચઢતા કરે વાપરવું જોઈએ. એટલે કે સાધારણનું દ્રવ્ય સાધારણ, ગુરુ ભગવંતની વૈયાવચ્ચ વિ. જ્ઞાનમાં તથા જિન ચૈત્ય અને જિન બિબ (મૂર્તિ)માં વાપરી શકાય પરંતુ દેવ દ્રવ્ય અન્ય કોઈ પણ ખાતામાં વાપરી શકાય નહીં. તેવી જ રીતે ગુરુ દ્રવ્ય જ્ઞાનમાં કે દેવ દ્રવ્યમાં વાપરી શકાય પરંતુ શ્રાવક - શ્રાવિકામાં વાપરી શકાય નહીં. જ્ઞાન દ્રવ્ય જિન ચૈત્ય જિન બિબમાં વાપરી શકાય પરંતુ સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકામાં વાપરી શકાય નહીં.

આ ધર્મ દ્રવ્ય હંમેશા વખતોવખત, વર્ષાવર્ષ કે એક બે - પાંચ વર્ષના ટુંક ગાળમાં વાપરવું જોઈએ. જેથી એક જગ્યાએ અર્થ (લક્ષ્મી)નો સંગ્રહ થાય નહીં અને વધારે સમય સુધી સંગ્રહિત અર્થ અનેક અનર્થોને નોતરે નહીં અને વહીવટ કરનારાઓ દોષમાં પડે નહીં. જે તે ખાતામાં જે જે વ્યક્તિઓએ બોલી - ચાડાવા વિ.માં આજા લીધી હોય તેમણે તે બધી રકમ બીજા દિવસે, વહેલામાં વહેલા કે કબૂલેલી મુદ્દત સુધીમાં ભરી દેવી જોઈએ. એમ ન થાય તો આજા લેનાર, વહીવટ કરનાર અને ઉધરાણી કરનાર વગર મઝતમાં કોથ, વૈમનસ્ય અને વેર બાંધે છે અને ભવોભવ વેર ઉધરાવે છે અને ધર્મ દ્રવ્યનાં હરનાર થઈ પાપનાં ભાગીદાર થઈ નરક ગતિ મેળવે છે.

તદ્દન સાદી સમજ પ્રમાણે જે દ્રવ્ય શ્રી જિનેશ્વર દેવની કોઈ પણ વિભાગ અવસ્થા કે નિમિત્તને આશીને થાય તે દેવ દ્રવ્ય કહેવાય. જે દ્રવ્ય શ્રીજ્ઞાન પોથી - કલ્પસૂત્ર વિ. વહોરાવવાનું, પૂજન વિ. આશીને થાય તે જ્ઞાન દ્રવ્ય કહેવાય. જે દ્રવ્ય શ્રી સાધુ - સાધ્વી ભગવંતની દીક્ષા વખતે, પદવીદાન પ્રસંગે, કાણધર્મ પ્રસંગે વિ. વિ. પ્રસંગે જે ઉત્પત્ત થાય તે ગુરુ દ્રવ્ય કહેવાય. જે દ્રવ્ય દેવ - દેવી, શ્રાવક - શ્રાવિકાને કૂલહાર ચાડાવવા વિ.માં કે કોઈ કાર્યકર્મના આયોજન પ્રસંગે ઉધરાવેલી ટીપ વિ. ઉત્પત્ત થાય તે સાધારણ દ્રવ્ય કહેવાય.

મારી એક અરજ છે કે જગ્યારે સાતેય ક્ષેત્રો સાચવાની જવાબદારી શ્રાવકની જ છે તો એક શ્રાવક એક ક્ષેત્રમાં એટલા નાણાં ખર્ચ ન કરે કે બીજા ક્ષેત્રની માંગ પૂરી કરવા માટે એઓ એમ કહે કે “હમણા તો બહુ ખર્ચ થઈ ગયો, ધંધા પાણી ઓછા છે, મંદી ચાલે છે.” તમે એક ક્ષેત્રમાં નાણા ખર્ચ્યા પણ બાકીના છ ક્ષેત્રો સાચવાની જવાબદારી પણ સ્વીકારવી જ જોઈએ. શ્રાવકે પોતાની મેળે પોતાના શ્રાવકના કર્તવ્યો નિભાવવા જ જોઈએ. ગુરુ ભગવંતની મેરણા અને જાજમ અને નારાઓથી જ ગરમી આવે

તો સ્વકર્તવ્યની સભાનતા ક્યારે કેળવાશે?

૧, ૨, ઉ ક્ષેત્રની બરોબરી ૪, ૫, ૬, ૭ ક્ષેત્રો ન કરે છતાં તે જો સીદાતા હોય તો એમાં પણ પૂરું લક્ષ આપવું જોઈએ.

શ્રાવક જો જ્ઞાન ન પામે તો જિન મંદિર અને જિન મૂર્તિની આશાતના અને જ્યથા આજ્ઞાપૂર્વક બહુમાન એ કેમ કરશે?

સાત ક્ષેત્રો ઉપરાંત અનુકૂપા અને જીવદ્યાના કાર્યો પણ શ્રાવકે કરવાના જ છે. અને તેનું દ્રવ્ય પણ તુરંત વાપરવાનું છે, જેથી સીદાતા જીવોને આપણી આગસ કે ગ્રમાદને કારણે ટળવળવું ન પડે.

દેવ દ્રવ્ય

ઉત્પત્ત થયેલ દેવ દ્રવ્ય જિન બિંબ, જિન ચૈત્ય નવા બાંધવા કે જીજોધ્યારમાં વપરાય. પ્રભુજીનાં લેપ, આંગી વિ પણ આમાંથી થાય. તીર્થ સ્થાનો જે ટકી રહ્યા છે તે આના પ્રતાપે. તમારી પાસે જ્ઞાન હોય કે ન હોય, ગુરુજી વિદ્યમાન હોય કે ન હોય પણ જિન મંદિર, પ્રતિમાજીના દર્શન કરવાથી પણ ધર્મ કરવાની - સમજવાની પ્રેરણા મળે છે. આ ઉત્કૃષ્ટ નિમિત્ત છે. માટે પ્રાણથી પણ અવિક રીતે સાચવવાની જરૂરત છે. દેરાસરજીનાં વહીવટ સમજવા માટે ગુરુશ્રીનો આશ્રય લેવાય પરંતુ એનો વહીવટ એમના માથે થોપી બેસાડાય નહીં. બંને પણે સાવધાની જરૂરી છે.

પેઢીના મહેતાજી ઉત્સાહી, નીતિવાન, ધાર્મિક અને શિસ્તવાળા રાખવા અને એમ કરવા માટે મહેતાજી - પૂજારી અને પહેરેગીરનાં પગાર ધોરણ સુધારવા, એમની સગવડતાઓ વધારવી. એઓ આપણી ધરોહરને, આપણા પ્રભુજીને સાચા અર્થમાં સાચવે છે. વાર તહેવારે કે શ્રી સંઘો પદારે ત્યારે દીવો - આરતી ભાવના, સવારની વહેલી પૂજા વિ. ની બોલીઓમાં લોકોને ઉત્સાહ ચેતે તેવા શૌર્ય નારાઓ વિ. બોલીને દેવ દ્રવ્યમાં વધારે કરાવે તેવી કુશળતા મહેતાજી - પૂજારીમાં હોવી જોઈએ. પૂજારી વિ. ને સારી રીતે રાખવાથી ચોરી - લબાડી કરે નહીં, આશાતના ઓછી થાય, સંતોષી બને. જે શ્રાવકો - સંઘોને મોટી રકમ લખાવવી હોય તેઓ પેઢીમાં જ લખાવી શકે છે. પહોંચ એજ વખતે આપી દેવાય તે ઈચ્છનીય છે.

દેરાસરજી અંગે બારમાસી ખર્ચની અલગ ટીપ કરી તે તે ખાતા તરતા રાખવા દા.ત. કેસર પૂજા, ફૂલ પૂજા, અંદર દીપ, ધૂપ વિ.... બારમાસી ખર્ચ માટે તે તે દેરાસરની વપરાશ અને આવજી ગ્રમાણે રકમ નક્કી કરી પર્યુષણ કે ટિવાળીથી ૧ વર્ષ માટે ૧-૧ વ્યક્તિનું નામ એના સરનામા સાથે બોર્ડ પર મૂકવું. લાલબાગ - મુંબઈ-૧ રનાં દેરાસરજીમાં છે તેમ જીવદ્યા, કબૂતરને ચણ, કૂતરાના રોટલા... વિ. જેવી પણ કાયમી પેટીઓ પણ એક જ નિયત સ્થળે રાખવી (પ્રભુજીના સન્મુખ નહીં). જેથી બારેમાસ જ્યારે ભાવિકને મન થાય ત્યારે તે તે ખાતામાં નાની મોટી રકમ મૂકી શકે. પેઢીમાં જવું ન પડે. નાની રકમ માટે ટાળવું ન પડે. ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય. સુખી માણસે સીદાતા ખાતાઓની

જાણકારી મેળવી લેવી અને એમણે એમાં ખાસ અને દર વર્ષ સાત ક્ષેત્રમાં સારા એવા નાણાં ખર્ચવા જોઈએ. સામાન્ય માણસે પણ સાતે ક્ષેત્રમાં આવકનો થોડો પણ ભાગ (%) પર્સન્ટેજ ભધા જ ખાતામાં ખર્ચવા જોઈએ. પર્યુષણમાં જીવદ્યાની જોળી ફરે ત્યારે દરેક વ્યક્તિએ બહેનો અને બાળકોએ ભધાએ એમાં પોતાના હાથે કાંઈક આપવું જોઈએ (જ્યારે કોઈ પાવલી નાંખે ત્યારે વિચારે - આજે બિખારી પણ રૂપિયો માંગે છે, પાવલી તમારી સામે જ ફેંકી દે છે. માટે યોગ્ય રકમ આપવી કે નોંધાવવી જોઈએ.)

ગુરુ ભગવંતોને આશીને ઉત્પત્ત થયેલ દ્રવ્ય એમની વૈયાવચ્ચ માંદગીમાં દવા દારુ, ઓપરેશન, ખાસ વસ્તુઓ વહોરાવવામાં, ભઙ્ગાવવા, લાંબા વિહારમાં મદદરૂપ થવા વપરાય. ૫-૧૦ ડિ.મી. પર વિરામ સ્થાન પણ બનાવવું જોઈએ અને ૧ જેન ભાઈને ત્યાં રોકવા પણ જોઈએ. (પગારથી) જે તદ્દન નિર્જન સ્થળોએ કે ગામડાઓમાં યોગ્ય ગોચરી પૂરી પારી શકે. વિ...

જ્ઞાન આશીને જે દ્રવ્ય ઉત્પત્ત થાય તે જિન આગમ, ભાષાંતર, કથાઓ વિ. છપાવવા (કેસેટો વિ. બનાવી શકાય) જેન ધર્મના પંડિતો વિ. વ્યાખ્યાન માળાઓ યોજવી. સાધુ ભગવંતની નિશ્ચામાં તત્ત્વજ્ઞાન પમાય એવી શિબિરો યોજવી. થોડા ઊંચા લેવલનું જ્ઞાન મળે, આત્મસાધના થાય - વ્યાખ્યાનોમાં સર્વ જીવ આશી સામાન્ય જ્ઞાનનાં વ્યાખ્યાનો રોજ અપાતા હોય એવી શિબિરોમાં પૈસો અને શક્તિ વેદફ્લવા નહીં.

સાધારણ દ્રવ્ય ચતુર્વિધ સંધ - ખાસ કરીને શ્રાવક - શ્રાવિકાની સીદાતી અવસ્થાને સુધારવા, ધંધો રોજગાર, માંદગી, રહેણાંક વિ. અનેકરૂપે વાપરી શકાય. ચતુર્વિધ સંધની બે પાંખ નભળી હોય તે ધર્મની અવહેલના રૂપે જ સમજવું. (પહેલાના જમાનામાં કોઈ નવો શ્રાવક એ ગામમાં સ્થિર થવા આવે એટલે ભધા એમાં એટલો ફાળો આપે કે એ એમના જેવો લક્ષાધિપતિ કે કરોડપતિ બની જાય) એટલું ન થાય તો એને ઊંચે લાવવા સર્વ પ્રયત્ન કરવા જોઈએ - સાધાર્મિક ભક્તિથી દ્યાથી નહીં. ધર્મ દ્રવ્યના વહીવટ કરનારાઓએ શક્ય ત્યાં સુધી લોન - હવાલા પાડવા નહીં. એમણે પોતે લોન વિ. લેવી નહીં કે પોતાના ખાતા જે બેંકમાં હોય તે જ બેંકમાં આટલી મૂડી લાવી દીધા માટે એના લાભ મળે એ ભાવનાથી એ બેંકમાં ખાતું ખોલાવવું પણ નહીં.

આ સર્વ દ્રવ્ય ન્યાય સંપત્ત દ્રવ્ય વડે સુશોભિત થયું હોય એ ઈચ્છનીય છે.

અન્ય અન્ય પુસ્તકો વાંચીને અને અન્ય અન્ય ગુરુ ભગવંતોને પૂછીને તારવણ કાઢેલ છે. છતાં મારી અલ્યબુધ્યિએ શાસ્ત્ર વિરુધ્ધ અર્થધટન થયું હોય તો મિશ્યામિ હુક્કડં.

આપણે ધર્મ કરીએ, સહાયક થઈએ તે ઉર્ધ્વગતિ પામવા ખોટું કરીને પડીએ નહીં તે ભાવનાથી આ લેખ લખ્યો છે.

વધારે ઊંડાણ શાસ્ત્રોમાંથી અથવા બહુશુત સાધુ ભગવંત પાસેથી જાણી લેવું અને પછી જ પોતે તે કાર્ય કરવું.

ડૉ. (મીરીસિ) લક્ષ્મી ચંદ્રાસ ખોણાનાં જ્ય જિનેન્ડ સાથે મિશ્યામિ દુક્કડ.

THOSE KNOWING ONLY ENGLISH LANGUAGE CAN READ GUJARATI IN THIS MANNER BY TRANSLATING IN THIS WAY.

શ્રી નમરકાર મહામંત્ર

NAMO ARI-HAṄ-TĀ-NAMṄ	નમો અરિ-હન્-તા-ષમ્
NAMO SID-DHĀ-NAMṄ	નમો સિદ્-ધા-ષમ્
NAMO ĀY-RI-YĀ-NAMṄ	નમો આય-રિ-યા-ષમ્
NAMO UVĀJ-JHĀYĀ-NAMṄ	નમો ઉવજ્-જાયા-ષમ્
NAMO LOE SAV-VA-SĀHOO-NAMṄ	નમો લોએ સવ્-વ-સાહૂ-ષમ્
ESO PAṄ-CHA-NAMUK-KĀRO	એસો પન્-ચ-નમુક્-કારો
SAV-VA-PĀVAP-PANĀ-SANO	સવ્-વ-પાવપુ-પણા-સણો
MAṄGA-LĀNAMṄ-CHA-SAV-VESIMṄ	મન્ ગ-લાણમ્ ચ સવ્-વેસિમ્
PADH-MAMṄ-HOI-MAṄGA-LAMṄ.	પઠ-મમ્ હોઈ મન્ગ-લમ્

WRITE & SPEAK

સ્વર - VOWEL

અ-A, આ (િ) A, ઈ (િ) I, ઈ (િ) EE, ઊ (િ) U,
 ઊ (િ) OO, એ (િ) E, ઐ (િ) AI, ઓ (િ) O,
 ઔ (િ) AU, અં (Nosei Sound)(˙) AṄ/AṄ, અઃ (:) AH.

વ્યંજન - CONSONANT

ક્ર-K,	ગ્ર-G,	જ્ર-J,	ત્ર-T,	દ્ર-D,	ન્ર-N,
પ્ર-P,	બ્ર-B,	મ્ર-M,	ધ્ર-Y,	ર્ર-R,	લ્ર-L,
વ્ર-V,	સ્ર-S,	હ્ર-H,			
ડ્ર-TṄ,	ડ્ર-DṄ,	ણ્-NṄ,	ળ્-LṄ,	છ્-SṄ,	દ્ર-TH,
ખ્ર-KH,	ઘ્ર-GH,	ચ્ર-CH,	ધ્ર-CHH,	જ્ર-JH,	
થ્ર-TH,	ધ્ર-DH,	ઝ્ર-PH,	ભ્ર-BH,	શ્ર-SH,	
ક્ષ્ર-KSH,	શ્ર-GNY,	શ્ર-SHR,	ર્ર-RU		
ન =ન્ + અ = NA	ના =ન્ + આ = NĀ				
ષ્ર =ષ્ર + અ = NA	ષા =ષ્ર + આ = NĀ				

ક્ષમાપના

આ પુસ્તકને જ્યારે પર્યુષણ આરાધના કહીએ છીએ ત્યારે એના હાઈ રૂપે ક્ષમાપના વિના આ પુસ્તકની શરૂઆત કેમ થાય? ક્ષમાપના વિષે થોડું જાણીએ.

મોક્ષ શબ્દને ઉલટાવીએ તો ક્ષમો થશે. જીવનમાં “ક્ષમા” ગુંથાઈ જશે તો એ “મોક્ષ” અવશ્ય પામશે.

ક્ર હિંસાના હિમાયતી આ વિશ્વને અહિંસાની આરાધનાની અહાલેક વગાડીને, વ્હાલપની વાંસળીનું સુમધુર સંગીત સંભળાવીએ.

ક્ર દિવસ આવે અને જાય, સૂર્ય ઉગે અને આથમે એ તો routine છે. બસ તેવી જ રીતે ઘરમાં નાની નાની વાતોમાં ઝડપો, બસ સ્ટોપ પર કંડક્કર સાથે બોલાચાલી, ઓફિસ પર પહોંચતા નોકરો પર firing, આ બધું આપણા માટે routine બની ગયું છે. એવી પળો આખા દિવસમાં અનેકવાર આવે છે કે જ્યારે “હું”ને ઠેસ લાગતી હશે. પણ જ્યારે આપણે “હું” ને ગૌણ કરીશું તો ઠેસ લગાડનાર ઉપકારી લાગશે - ક્ષમાધારણ કરવામાં સમર્થ બનતા જવા માટે.

ક્ર બુદ્ધિથી જે જીવે ત્યાં તકરાર થશે....
 હદ્યથી જે જીવે ત્યાં એકરાર કરશે....

ક્ર જગતના ધિક્કારથી કોથ
 જતના ધિક્કારથી બોથ.

ક્ર આંખોની મીઠાશ છે... કરુણા અને વાત્સલ્ય
 વચનની મીઠાશ છે... બધાને શાતા ઉપજાવે તેવું વચન.
 વર્તનની મીઠાશ છે... કોઈને દુઃખ ન થાય તેવો વ્યવહાર.

ક્ર ભારતની ભૂમિ ઉપર જુદા જુદા અનેક રિવાજો અને સંસ્કારોનો મેળો રચાયો છે.... આમાં ક્યાંક ગણેશજીનું વિસર્જન તો ક્યાંક નવરાત્રીના ગરબાનું વિસર્જન.... તો ક્યાંક તાળ્યાનું વિસર્જન કરતું જોવાય છે. વિસર્જનની યાગ્ના અહીં અટકાવવી નથી... સ્થૂળમાંથી સૂક્ષ્મ તરફ આગળ વધતી એ યાગ્રાની પરમસીમા બની રહે તેવો અલૌંડિક ઉત્સવ આજે ઉજવવો છે : - પર્યુષણ ‘વેરના વિસર્જનનો ઉત્સવ.’

ક્ર સમજુછુવ આ ક્ષણભંગુર જિંદગીને વેરજેરની આગમાં સળગાવી નદે....

ક્ર સમતાથી સાંપડતી શાંતિનો અનુભવ માણ્યા પછી વિષમતા વધારનાર વેરજેરની વૃત્તિ કોને પરવડે....?

કુ બદલો લેવાની શક્તિ હોય છતાં બદલો લેવાનું માંડી વાળવાનું સૂજે તો જાણવું કે ચિત્તમાં સમતાનો ઉદ્દ્ય થયો.

કુ દુનિયામાં જ્યાં જ્યાં તોફાનો છે તેના મૂળમાં પડેલો છે શત્રુભાવ, વિકાર અને તિરસ્કાર...તો ત્યાં ત્યાં શાંતિના બીજ ક્ષમા અને મૈત્રીનું વાવેતર કરીએ. નાના બીજ પણ મૂળને નાચ કરવા સમર્થ છે.

કુ આજે જ નક્કી કરી લઈએ કે... “હું કોણ? પગને ડંખ મારનાર સર્પને પણ ‘બોધ પામ...! બોધ પામ...!’ એવા અમૃત વચનો દ્વારા બોધ પમાડીને તેને આઠમા સ્વર્ગમાં પહોંચાડનારા પરમાત્મા મહાવીર દેવનો હું ધર્મપુત્ર...!”

કુ આજે જ સંકલ્પ કરીએ કે... “હું કોણનો ગુલામ બનું...? કદી નહીં.” “હું વેરની વસુલાતનો આશિક બનું...? હરગીઝ નહીં.”

કુ આજે જ સંકલ્પ કરીએ કે... “હું ક્ષમા માગવામાં જરાયે શરમ નહીં અનુભવું. ભૂલ કરતાં જો શરમ અનુભવી તો હવે ક્ષમા માગતા શરમ શેની...?”

કુ “ક્ષમા માંગનારો અને ક્ષમા આપનારો જ ખરેખરો શૂરવીર છે.”

કુ મોહનો જાય્યો... રાગમાં હાલ્યો... કખાયે ફાલ્યો... વેર વારીને વહેણમાં મહાલ્યો... મુજ આતમની આ તંત્રાવસ્થામાં... કોઈ નિર્દોષ જીવને... દુઃખમાં ઘાલ્યો. એ શાલ્ય આજ સંવત્સરીએ સાલ્યો... મન-વચન-કાયે મેં પાપ પખાલ્યો... એ મારા... ...અંતઃકરણના... પશ્ચાતાપનો ધ્વનિ... આપના અંતઃકરણ સુધી પહોંચી ક્ષમા બક્ષે... એજ કામના... એજ કામના...

**કરીએ વેરનું વિસર્જન,
કરીએ મૈત્રીનું સર્જન....!!**

(પ. પુ. દેવરનામાગર મુનિ)

ખામેભિ સવે જીવા, સવે જીવા ખમંતું મે,
મિત્તિમે સવ્વ ભુયેસુ, વેર મજજ ન કેણાઈ.

બાર માસ ચોવીસ પક્ષ અઠ તાલ ૩૬૦ દિવસમાં જાણ્યે અજ્ઞાયે જે કાંઈ તમારા પ્રત્યે દોષ લાય્યો હોય તે સવિ હું મને, વચને કાયાએ કરી મિશ્શામિ દુક્કડમુ.

જોઈએ એટલી કાળજી રાખ્યા છતાં મુદ્રણમાં કે જોડણી વિ.માં જે કાંઈ ભૂલો રહી જવા પામી હોય તે સમગ્ર દોષ મારા પ્રમાદ તથા અજ્ઞાન સવિશેષ કારણ હોવાથી ક્ષમા કરશો અને ભૂલ નિર્દેશ કરશો તો વિશેષ આભારી થઈશ.

ડૉ. લક્ષ્મી ચંદ્રલાલ ખોળાના જ્ય મિનોન્ડ.

આભાર

આ પુસ્તક તૈયાર કરવામાં ઘણા જ પુસ્તકોનો, નોંધોનો ઉપયોગ કર્યો છે, જેમાંના મુખ્ય નામો આ પ્રમાણે છે : (૧લી આવૃત્તિ વખતે) (૧) પંચ પ્રતિકમણ સૂત્ર - દાનસાગર - નેમસાગર, (૨) પંચ પ્રતિકમણ સૂત્ર - ગુણસાગર, (૩) નરેન્દ્ર નૌકા, (૪) પ્રાચીન અને અર્વાચીન ગંહુલી સંગ્રહ ભાગ-૧, (૫) અંતરના અમી, (૬) શ્રી ચરવલા મુહુપત્તિ વિચાર, (૭) શ્રી જિન પ્રતિમા પૂજન સ્વરૂપ, (૮) શ્રી જિન દર્શન, (૯) સ્નાતપૂજાદિ, (૧૦) શ્રી વીર વિજયજી કૃત પૂજા સંગ્રહ, (૧૧) શ્રી સ્વસ્તિક ગુણ નમ્રતા, (૧૨) પ્રાર્થના, (૧૩) પાર્શ્વપરાગ, (૧૪) શ્રી સ્વસ્તિક ગુણ કલા દર્શન, (૧૫) ઘણી જૂની ચોપડીઓ કે જેના નામો મળતા નથી, (૧૬) સંકલન કરેલા સ્તુતિઓ, સ્તવનો, (૧૭) ગુણસાગરસૂરિ રચિત સ્તવનો અને આદિ પંચ કલ્યાણક પૂજા, (૧૮) વિદ્યાસાગર સૂરિ અંગે માહિતી લેખ “પાર્શ્વ”ના પુસ્તકમાંથી.

સ્વ. શ્રી કરમશી ખેતશી ખોના (પાલીતાણા)નો સહર્ષ આભાર માનું છું કે જેમણે ઉપયોગી પુસ્તકો પૂરા પાડ્યા હતા. શ્રીમતી ચેતના સંજ્ય મોતા - જેમણે ૨૪ તીર્થકરોની સ્તુતિઓ, અન્ય માહિતીઓ અને પુસ્તકો પ્રામ કરાવ્યા. મુફ રીડીંગમાં સહાયભૂત થયા. ગં.સ્વ. લીલાબેન ઉમરશી ભારાણી જેમણે પંચ પ્રતિકમણ સૂત્ર - દાન - નેમસાગરનું પુરું પાડ્યું. શ્રીમતી જ્યાબેન તારાચંદ ધરમશીનો જેમણે કલ્યસૂત્રની પૂજા પૂરી પાડી. શ્રીમતી ચંદ્નબેન ભવાનજી મેશેરી જેમણે મહાવીર સ્વામીના વધાવા આયા. શ્રીમતી મીતા ટોકરશી લોડાયા જેમણે તપસ્યાના તેમજ વરઘોડાના ગીતો આયા. શ્રી લહેરચંદ વેલજી લોડાયા અને શ્રીમતી ઊર્મિલા લહેરચંદ લોડાયા કે જેમના શૌર્ય નારાઓ લીધા છે.

બીજ આવૃત્તિમાં વધારે ફેરફાર ન હતા - થોડા ઘણા હતા.

ત્રીજ આવૃત્તિ અગાઉની બંને આવૃત્તિને લક્ષમાં લઈને ઘણી વધારાની માહિતીઓ મૂકી છે. દિવસના આછા પ્રકાશમાં વાંચવાના છે તેવા સામાચિક / પ્રતિકમણ, પર્યુષણમાં ગવાતા સ્તવનો, સજ્જાયોના અક્ષરો ખાસ ઘણા મોટા રાખ્યા છે. અને સાથે સાથે આ પુસ્તકની સાઈઝ પણ પ્રમાણમાં ઘણી મોટી કરી છે. પાનાઓ પણ ઘણા વધારે ઉમેરાયા છે.

ગ્રીજ આવૃત્તિમાં સવિશેષ પુત્ર ચિ. કૌશિક અને પુત્રવધુ પ્રકૃતિએ પુસ્તકને નવો જ ઓપ આપવાનો, સામાયિક, પ્રતિકમણ વિ. બાબતોની સમજ તથા અન્ય વધારાનું શું શું મૂકવું તેના સર્જેશનો આપ્યા. તેમજ પંદિત શ્રી વિશાલ લક્ષ્મીયંદ ધરમશી તથા તેમના માતુશ્રી શ્રીમતી વાસંતીબેન લક્ષ્મીયંદ ધરમશીએ અગાઉના પુસ્તકોમાં થયેલ ભૂલો બતાડી. શ્રીમતી રખિમબેન અને ગુલાબયંદ કેશવજી નાગડાએ ગૌતમ સ્વામીનો છંદ તથા પાર્શ્વનાથની નવી સુતિ કે ઉર દોષની સમજ આપ્યા, નવું નવું શું ઉમેરવું તેના સુજાવો આપ્યા તથા પૂરુષ રીતિંગમાં મદદ કરી. તેમજ શ્રીમતી ભારતી ભરત લોડાયા જેમણે વધારાની સજ્જાયો ઉમેરવા સુજાવ આપ્યો. શ્રી પ્રબોધ હીરાયંદ મુનવર ધાર્મિક નારાઓ આપ્યા. “શ્રી મુક્તિ ઉત્તમ જ્ઞાન”માંથી ૧૪ સ્વખના ફોટો લીધા તથા અન્ય ધાર્મિક પુસ્તકોનો પણ સહારો લીધો છે.

રણ ચિંતામણિ પુસ્તક વાસ્તવિકતાથી પોતાને કેટલું બધું ઉપયોગી છે એમ સમજને જ પ્રભાવના માટે સૌથી અગત્યનું કે પોતાના ધાર્મિક અભિગમથી જ જેમણે અઢીસો પુસ્તકોની સ્પોન્સરશીપ આપી અમને પ્રોત્સાહિત કર્યા. અમારા આ જ્ઞાનયશ્વરી સહાય કરનાર સૌ સ્પોન્સરરોનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

નમ્રતા સાથે અતિ ઉપયોગી પુસ્તકને કળાની સુંદરતા આપવા પોતાની આગવી સૂજના ઉપયોગથી જ્યેશ લક્ષ્મીયંદ શાહ (લોડાયા) (સાંધવ) એ ખૂબજ કો-ઓપરેશન આપેલ છે.

ગણે આવૃત્તિના પ્રિન્ટર, ફોટોગ્રાફર તથા કમ્પોઝ ખાતાના તમામ સ્ટાફના આભારી છીએ.

મારા મૂલ્યોને મૂર્ત સ્વરૂપ આપવા હરહંમેશ સાથ આપનાર અને જેમનો સવ્યે જીવ શાસન કરુ રહિના ભાવે મને આ પુસ્તકનું સંકલન કરવા માટે અને હવે ગ્રીજ આવૃત્તિ પણ વિશેષ ફેરફાર સાથે પ્રકાશિત કરવા માટે પ્રેરણા આપી છે એ પૂ.શ્રી ચંદ્રહાસ રતનશી ખોનાનો આભાર માનું છું.

ખૂબ જ જીગૃત બુધ્ધિએ લખાશ કર્યું છે છતાં જિન આજ્ઞા વિરુદ્ધ લખાયું હોય તો ભિન્નામિ દુક્કડમ્. ક્યાંય પણ ક્ષતિઓ, ભૂલો રહી જવા પામી હોય તો નિર્દેશ કરવા વિનંતી છે.

ફરી આપ સૌના આભારી અને ક્ષમાપ્રાર્થી.

ડૉ. (મીસીસ) લક્ષ્મી અને ચંદ્રહાસ ખોના

અનાનુપૂર્વી

૧	૨	૩	૪
૧ ૨ ૩ ૪ ૫	૧ ૨ ૪ ૩ ૫	૧ ૩ ૪ ૨ ૫	૨ ૩ ૪ ૧ ૫
૨ ૧ ૩ ૪ ૫	૨ ૧ ૪ ૩ ૫	૩ ૧ ૪ ૨ ૫	૩ ૨ ૪ ૧ ૫
૧ ૩ ૨ ૪ ૫	૧ ૪ ૨ ૩ ૫	૧ ૪ ૩ ૨ ૫	૨ ૪ ૩ ૧ ૫
૩ ૧ ૨ ૪ ૫	૪ ૧ ૨ ૩ ૫	૪ ૧ ૩ ૨ ૫	૪ ૨ ૩ ૧ ૫
૨ ૩ ૧ ૪ ૫	૨ ૪ ૧ ૩ ૫	૩ ૪ ૧ ૨ ૫	૩ ૪ ૨ ૧ ૫
૩ ૨ ૧ ૪ ૫	૪ ૨ ૧ ૩ ૫	૪ ૩ ૧ ૨ ૫	૪ ૩ ૨ ૧ ૫
૧ ૨ ૩ ૫ ૪	૧ ૨ ૫ ૩ ૪	૧ ૩ ૫ ૨ ૪	૨ ૩ ૫ ૧ ૪
૨ ૧ ૩ ૫ ૪	૨ ૧ ૫ ૩ ૪	૩ ૧ ૫ ૨ ૪	૩ ૨ ૫ ૧ ૪
૧ ૩ ૨ ૫ ૪	૧ ૫ ૨ ૩ ૪	૧ ૫ ૩ ૨ ૪	૨ ૫ ૩ ૧ ૪
૩ ૧ ૨ ૫ ૪	૪ ૧ ૨ ૩ ૪	૪ ૧ ૩ ૨ ૪	૫ ૨ ૩ ૧ ૪
૨ ૩ ૧ ૫ ૪	૨ ૪ ૧ ૩ ૪	૩ ૪ ૧ ૨ ૪	૩ ૪ ૨ ૧ ૪
૩ ૨ ૧ ૫ ૪	૪ ૨ ૧ ૩ ૪	૪ ૩ ૧ ૨ ૪	૫ ૩ ૨ ૧ ૪
૧ ૨ ૪ ૫ ૩	૧ ૨ ૫ ૪ ૩	૧ ૪ ૫ ૨ ૩	૨ ૪ ૫ ૧ ૩
૨ ૧ ૪ ૫ ૩	૨ ૧ ૫ ૪ ૩	૪ ૧ ૫ ૨ ૩	૨ ૪ ૨ ૫ ૧ ૩
૧ ૪ ૨ ૫ ૩	૧ ૫ ૨ ૪ ૩	૧ ૫ ૪ ૨ ૩	૨ ૪ ૨ ૫ ૧ ૩
૪ ૧ ૨ ૫ ૩	૪ ૧ ૨ ૪ ૩	૪ ૧ ૪ ૨ ૩	૨ ૪ ૨ ૪ ૧ ૩
૨ ૪ ૧ ૫ ૩	૨ ૪ ૧ ૪ ૩	૪ ૫ ૧ ૨ ૩	૪ ૫ ૨ ૪ ૧ ૩
૪ ૨ ૧ ૫ ૩	૪ ૨ ૧ ૪ ૩	૪ ૪ ૧ ૨ ૩	૫ ૪ ૨ ૧ ૩
૧ ૩ ૪ ૫ ૨	૧ ૩ ૫ ૪ ૨	૧ ૪ ૫ ૩ ૨	૨ ૪ ૫ ૧ ૨
૩ ૧ ૪ ૫ ૨	૩ ૧ ૫ ૪ ૨	૪ ૧ ૫ ૩ ૨	૨ ૪ ૩ ૫ ૧ ૨
૧ ૪ ૩ ૫ ૨	૧ ૫ ૩ ૪ ૨	૧ ૫ ૪ ૩ ૨	૨ ૩ ૫ ૪ ૧ ૨
૪ ૧ ૩ ૫ ૨	૪ ૧ ૩ ૪ ૨	૪ ૧ ૪ ૩ ૨	૨ ૩ ૪ ૫ ૧ ૨
૩ ૪ ૧ ૫ ૨	૩ ૪ ૧ ૪ ૨	૪ ૫ ૧ ૩ ૨	૨ ૪ ૫ ૩ ૧ ૨
૪ ૩ ૧ ૫ ૨	૪ ૩ ૧ ૪ ૨	૪ ૪ ૧ ૩ ૨	૫ ૪ ૪ ૩ ૧ ૨
૨ ૩ ૪ ૫ ૧	૨ ૩ ૫ ૪ ૧	૨ ૪ ૫ ૩ ૧	૩ ૪ ૫ ૨ ૧
૩ ૨ ૪ ૫ ૧	૩ ૨ ૫ ૪ ૧	૪ ૨ ૫ ૩ ૧	૪ ૩ ૫ ૨ ૧
૨ ૪ ૩ ૫ ૧	૨ ૪ ૩ ૪ ૧	૨ ૪ ૪ ૩ ૧	૩ ૪ ૪ ૨ ૧
૪ ૨ ૩ ૫ ૧	૪ ૨ ૩ ૪ ૧	૪ ૨ ૪ ૩ ૧	૫ ૩ ૪ ૨ ૧
૩ ૪ ૨ ૫ ૧	૩ ૪ ૨ ૪ ૧	૪ ૫ ૨ ૩ ૧	૪ ૫ ૩ ૨ ૧
૪ ૩ ૨ ૫ ૧	૪ ૩ ૨ ૪ ૧	૪ ૪ ૨ ૩ ૧	૫ ૪ ૩ ૨ ૧

અથ પરમ મંગાલ નવકાર મંત્ર

નમો અરિહંતાણં

નમો સિદ્ધાણં

નમો આયરિયાણં

નમો ઉવજ્જાયાણં

નમો લોઅસવસાહૂણં

એસો પંચ નમુક્કારો

સવ્ય પાવઘણાસણો

મંગલાણં ચ સવ્યેસિં

પઠમં હોઈ મંગલં.

જ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

જ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

જ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૧ - દેવ દર્શન પૂજન, ૨ - ગુરુ વંદન,

૩ - સામાજિક,

૪ - ગ્રાન્ટેકમણ,

૫ - તપ્ય,

૬ - દાન.

૧ - દેવ દર્શન પૂજન, ૨ - ગુરુ વંદન,

૩ - સામાજિક,

૪ - ગ્રાન્ટેકમણ,

૫ - તપ્ય,

૬ - દાન.

૧ - દેવ દર્શન પૂજન, ૨ - ગુરુ વંદન,

૩ - સામાજિક,

૪ - ગ્રાન્ટેકમણ,

૫ - તપ્ય,

૬ - દાન.

૭ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૧-દેવદર્શનપૂજન, ૨-ગુરુવંદન,
૩-સામાજિક, ૪-પ્રતીકમણ, ૫-તપ્ય, ૬-દાન.

૭ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૭ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૭ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૧-દેવદર્શનપૂજન, ૨-ગુરુવંદન,
૩-સામાજિક, ૪-પ્રતીકમણ, ૫-તપ્ય, ૬-દાન.

૭ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૧-દેવદર્શનપૂજન, ૨-ગુરુવંદન,
૩-સામાજિક, ૪-પ્રતીકમણ, ૫-તપ્ય, ૬-દાન.

૭ આવશ્યક કર્તવ્ય
(✓ કર્યું)

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૧-દેવદર્શનપૂજન, ૨-ગુરુવંદન,
૩-સામાજિક, ૪-પ્રતીકમણ, ૫-તપ્ય, ૬-દાન.

	૧	૨	૩	૪	૫	૬
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						
૬						
૭						
૮						
૯						
૧૦						
૧૧						
૧૨						
૧૩						
૧૪						
૧૫						
૧૬						
૧૭						
૧૮						
૧૯						
૨૦						
૨૧						
૨૨						
૨૩						
૨૪						
૨૫						
૨૬						
૨૭						
૨૮						
૨૯						
૩૦						
૩૧						

૧-દેવ દર્શન પૂજન, ૨-ગુરુ વંદન,
૩-સામાયિક, ૪-પ્રતિકીમણ, ૫-તપ, ૬-

१-देव दर्शन पूजन, २-गुरु वंदन,
३-सामाधिक, ४-प्रतिक्रिया, ५-तप,

१-देव दर्शन पूजन, २-गुरु वंदन,
३-सामाजिक, ४-ग्रन्थिकमण्ड, ५-तप, ६-दान.

ਇਸ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

“କୁଣ୍ଡଳ ପାତା - କୁଣ୍ଡଳରେ

କାନ୍ତିର ପାଦରେ ମୁହଁରେ କାନ୍ତିର ପାଦରେ ମୁହଁରେ

નોંધ કરીએ કાઢીની નોંધ

ଅଧ୍ୟ	ଆମ୍ବାର୍କ	ବେଳାଗ	ଦୁଇଲାଙ୍ଘା	ଗାନ୍ଧି	ଶାତ	ପାତାଳ	ଶାମଳ
୨୫	୩୫	୩୫	୩୫	୩୫	୩୫	୩୫	୩୫

અંતિમ-મંગલ

નમો

નમિઅનમિઆણં પરમગુરુવીઅરાગાણં

નમો

સેસનમુક્કારારિહાણં.

જ્યઉ સવ્વણુસાસણં

પરમસંબોહિએ

સુહિણો ભવંતુ જ્વા

સુહિણો ભવંતુ જ્વા

સુહિણો ભવંતુ જ્વા.

દેવેન્દ્રોથી પણ નમન કરાએલા
પરમગુરુ એવા વીતરાગ દેવોને અમારા
કોટિ કોટિ વંદન.

સહુના હૈયે રહેલું (મોહરાજને
પરાજય આપતું) સર્વજ્ઞાનું શાસન
વિજયવંતુ નીવડો.

સર્વ જ્વો ‘મિથ્યાત્વ’ નામના
મહાપાપને દૂર કરીને - નિર્મળ
સમયગદર્શનને પામીને સાચા આત્મસુખે
સુખી થાઓ : સુખી થાઓ : સુખી
થાઓ.

અનુક્રમણિકા

પાના નંબર	વિષય
૧-૪	આશાતના ૧ અવજા આશાતના ૧ અનાદર આશાતના ૨ ભોગ આશાતના ૩ દુ:પ્રણિધાન આશાતના ૩ અનુચિત વૃત્તિ આશાતના ૪ ગુરુની તૃતી આશાતના
૫-૬	દેરાસરજીમાં જવાની વિષિ
૭-૧૩	આણાએ ધમ્મો - જ્યઙ્ઘાએ ધમ્મો
૧૪-૩૨	દેવવંદન વિષિ ૧૫ અષ્ટ પ્રકારી પૂજા અને પંચ કટ્યાણકની ઉજવણી ૧૮ અષ્ટ પ્રકારી પૂજાની વિષિ તથા ભાવ ૨૩ પ્રદક્ષિણા દેતા બોલવાના દૂહા ૨૩ પ્રભુ સન્મુખ બોલવાની સ્તુતિઓ ૨૬ પાર્વનાથ સ્તુતિ ૨૭ અષ્ટ પ્રકારી પૂજા ૩૦ લૂણાનું ગીત ૩૧ આરતી ૩૧ મંગલ દીપ ૩૧ ચાર માંગલિક ૩૨ ઈરિયાવહિયં ૩૨ લોગસ્સ ભાવ પૂજા ચૈત્યવંદન ૩૩ ચૈત્યવંદનમાં આવતા સૂત્રોના ભાવ
૩૩	ચૈત્યવંદન
૩૪	૩૪ શ્રી પંચતીર્થાનું ચૈત્યવંદન ૩૪ જં કિંચિ સૂત્ર ૩૬ નમોત્યુણ - શક્સતવ સૂત્ર ૩૬ જીવંત ચેઈઆઈ સૂત્ર

૪૦-૭૫	૩૬ જાવંત કે વિ સાડુ સૂત્ર	
	૩૬ નવકાર મહામંત્ર	
	૩૭ મહાવીર સ્વામીનું સ્તવન	
	૩૭ ઉવસગાહરં	
	૩૭ જ્ય વીથરાય- પ્રણિધાન સૂત્ર	
	૩૮ અરિહંત ચેઈયાઈ સૂત્ર	
	૩૮ અન્નથ-કાયોત્સર્ગ સૂત્ર	
	૩૮ પંચ જિન સ્તુતિ	
	૩૮ પ્રાર્થના	
	ચોવીશ તીર્થકરોના ચૈત્યવંદન, સ્તવન, સ્તુતિ,	
૭૫	૪૦ શ્રી ઋષભજિન	૪૩ શ્રી અજિતનાથ
	૪૪ શ્રી સંભવનાથ	૪૫ શ્રી અભિનંદન
	૪૫ શ્રી સુમતિનાથ	૪૬ શ્રી પદ્મપ્રભુ
	૪૭ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ	૪૮ શ્રી ચંદ્રપ્રભુ
	૪૮ શ્રી સુવિધિનાથ	૫૦ શ્રી શીતલનાથ
	૫૧ શ્રી શ્રેયાંસનાથ	૫૨ શ્રી વાસુપૂર્જય
	૫૩ શ્રી વિમલનાથ	૫૪ શ્રી અનંતનાથ
	૫૬ શ્રી ધર્મનાથ	૫૬ શ્રી શાંતિનાથ
	૫૮ શ્રી કુંથુનાથ	૫૮ શ્રી અરનાથ
	૬૦ શ્રી મલિનાથ	૬૧ શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામી
૭૬-૭૭	૬૨ શ્રી નમિનાથ	૬૩ શ્રી નેમિનાથ
	૬૪ શ્રી પાર્શ્વનાથ	૬૭ શ્રી મહાવીર સ્વામી
	૬૮ શ્રી સીમંધર સ્વામી	૭૦ શ્રી પુંડરિક સ્વામી
	૭૧ શ્રી સિધ્ધાચલજી	
	અન્ય ચૈત્યવંદન	
૭૫	૭૫ પંચ પરમેણિના ગુણ	
	૭૫ ચોવીશ જિનના વર્ણ	
	૭૫ ચોવીશ જિનના લંઘન	
	૭૫ ચોવીશ જિનના તપ-દીક્ષા નગરી	
ગુરુવંદન વિષિ		
૭૬-૭૭	૭૬ અભ્યુદ્ધિઓ - ગુરુખામણા સૂત્ર	
	૭૭ મુનિ કેવા હોય?	

૭૮-૮૫	૭૭ સુગુરુ મહિમા
	૭૭ ગુરુવંદનમાં લાગતા તર દોષ
	શ્રી ક્ષમાલાભજી કૃત સ્નાત પૂજા
	શ્રી ગુણસાગરસૂરિ કૃત શ્રી આદિનાથ પંચકલ્યાણક પૂજા
	પંડિત શ્રી વીરવિજયજી કૃત શ્રી પાર્શ્વનાથ પંચકલ્યાણક પૂજા
	શ્રી શત્રુંજ્ય મહિમા ગર્ભિત શ્રી નવાણું પ્રકારી પૂજા
	માટો પૂજા પછીની વિષિ
	૧૧૬ ભાવના ગીત
	૧૧૬ શ્રી બૃહદ્દશાંતિ સ્તોત્રમુ
	જ્ઞાન પૂજા
૧૧૮	વ્યાખ્યાન વખતે ગહુંલી
	સામાયિક
	૧૨૮ સામાયિક અંગે સમજ
	૧૨૮ સામાયિકમાં ત્યાજ્ય તર દોષની સમજ
	૧૩૧ કાઉસસગના આગારોની સમજ
	૧૩૧ કાયોત્સર્ગના ૧૮ દોષની સમજ
	સામાયિક વિષિ
	૧૩૨ સામાયિક માટે ઉપકરણ
	૧૩૨ સામાયિક લેવાની વિષિ
	૧૩૫ સામાયિકનું પચ્ચકખાડા
૧૩૮-૧૪૦	૧૩૬ સામાયિક પારવાની વિષિ
	૧૩૭ સામાયિક પારવાની ગાથા
	૧૩૮ સામાયિક અને પ્રતિકમણમાં ફરક
	પ્રતિકમણ સંબંધી ઉપયોગી વિષયો
	દેવસિક પ્રતિકમણ
	૧૪૭ લધુ અતિચાર
	૧૫૩ ધમ્મોમંગલની સજાય
	૧૫૭ સામાયિક પારવાની ગાથા
	રાઈપરિક્કમણ વિષિ
	૧૬૬ લધુ અતિચાર
૧૪૧-૧૪૮	૧૭૧ કેવલનાણી
	૧૭૫ શ્રી ભરહેસરની સજાય
૧૫૮-૧૮૦	

૧૮૧-૧૯૯	૧૭૭ ઊં નમો જંબૂદીપે પાણીક-ચાતુર્માસિક-સંવત્સરિક પ્રતીકમજા વિષિ ૧૮૭ શ્રાવકના બાર પ્રતના બૃહદતિયાર ૧૮૮ શ્રી અષ્ટોતરી તીર્થમાલા ૨૦૮ શ્રી નંદીસૂગ્રાની પ્રથમ સજ્જાય ૨૦૯ શ્રી નંદીસૂગ્રાની બીજી સજ્જાય ૨૧૨ નવ સ્મરણ પર્યુષશ પર્વના આઠ દિવસમાં કહેવાતા અતિચાર, સ્તવનો, સજ્જાયોની સમજ ૨૩૩ ધર્મોમંગળની સજ્જાય ૨૩૬ શ્રી ગજસુકુમાલની સજ્જાય ૨૪૧ શ્રી મેતારજ મુનિની સજ્જાય ૨૪૪ શ્રી અરણિક મુનિની સજ્જાય ૨૪૭ શ્રી ચંદનબાળાની સજ્જાય અન્ય સજ્જાયો ૨૪૮ શ્રી મેધકુમાર ૨૪૮ શ્રીકૃષ્ણ વાસુદેવ ૨૪૯ શ્રી હંદેશ મુનિ ૨૫૦ શ્રી સ્થૂલભદ્રજ ૨૫૧ શ્રી રહનેમિની રાજુમતી ૨૫૧ શ્રી કલાવતી શ્રી સીમંધર સ્વામીના ખમાસજા ભાવના ગીતો ૨૬૮ અંગ્રેજીમાં સ્તવન સુતિ ૨૭૧ તપસ્યા ગીતો ૨૭૨ વરઘોડાના ગીતો ૨૭૩ પ્રભુજીને પોખવાનું સ્તવન ૨૭૩ કુંભ સ્થાપનાનું ગીત ૨૭૪ ગુરુજીનું ગીત વરઘોડા અને સામૈયામાં બોલવાતા નારાઓ ૨૭૪ પ્રભુજીના વરઘોડામાં બોલવાના નારાઓ ૨૭૫ ગુરુજ પધારે ત્યારે સામૈયામાં બોલવાના નારાઓ ૨૭૬ દીક્ષાર્થીના વરઘોડામાં બોલવાના નારાઓ અન્ય વધાવા - સ્તવનો - સજ્જાયો - છંદો
---------	---

૨૭૭ કચ્છ દેશે આવેલ જૈન ચૈત્યોની કેવલનાણી ૨૭૮ શ્રી મહાવીર સ્વામીના પંચ કલ્યાણકના વધાવા ૨૮૨ પાંચમા આરાની સજ્જાય ૨૮૩ કોથની સજ્જાય ૨૮૩ માનની સજ્જાય ૨૮૩ માયાની સજ્જાય ૨૮૩ લોભની સજ્જાય ૨૮૪ મનડાને વશ કરવાની સજ્જાય ૨૮૪ શ્રી હિત શિક્ષા પદ ૨૮૭ ચાર શરણાં ૨૮૮ ચત્તારિ મંગલમૂ ૨૮૯ પુણ્ય પ્રકાશનું સ્તવન ૨૯૪ પદ્માવતી આરાધના ૨૯૫ લધુ આલોયણાની સજ્જાય ૨૯૭ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના ૧૦૮ નામનો છંદ ૨૯૮ શ્રી સોળ સતીનો છંદ ૨૯૯ ત્રેસઠ શલાકા પુરુષનો છંદ ૩૦૦ શ્રાવક કરણીની સજ્જાય ૩૦૧ સથારા પોરિસી સૂત્ર શ્રી રત્નાકર પચ્ચીસી શ્રી ભક્તામર સ્તોત્ર ૩૧૦ દિવાળી ચોપડા પૂજન ૩૧૬ સૂતક વિચાર ૩૧૮ ચોવીસ તીર્થકરોના કલ્યાણકોનો કોઠો ૩૧૯-૩૨૧ ચોવીસ તીર્થકરોના કલ્યાણકો ૩૨૧ અન્ય કેટલાક તપની માહિતી જૈન ધર્મની અન્ય જરૂરી માહિતીઓ (કુલ વિષય - ૮૪) ૩૩૫ ૨૨-અભક્ષ્ય ૩૨-અનંતકાય અને રાત્રિ ભોજન ૩૩૬-૩૩૭ દ્વાદશાંગ ૩૩૮-૩૪૬ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પ્રેરિત જિનેશ્વરની વાણી ૩૪૭ શ્રી પચ્ચીખલાણના સમયનો કોઠો ૩૪૮-૩૫૦ દશ પચ્ચીખલાણ
--